

Vuorovaikutus ja viestintä Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027:n laadinnassa

HSL

Tiivistelmä

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027:n laadinnan vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelma kuvaa miten eri sidosryhmiä osallistetaan suunnittelussa, miten heille suunnittelusta viestitään ja mitkä ovat suunnittelun vuorovaikutuksen ja viestinnän periaatteet ja tavoitteet.

Vuorovaikutuksen ja viestinnän merkitys korostuu tällä suunnittelukierroksella entisestään. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma toimii ns. kestävästä kaupunkiliikenteen suunnitelmana (Sustainable Urban Mobility Plan eli SUMP) uuden EU-asetuksen edellytysten täyttämiseksi. SUMP-valmistelussa vuorovaikutuksen rooli on aikaisempaa suurempi, mikä on huomioitu vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmassa.

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteena on edistää seudullista yhteistyötä ja ymmärrystä, taata valmistelun ja päätöksenteon avoimuus sekä lisätä tietoisuutta suunnitelmasta. Sidosryhmille tarjotaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa suunnitelman laadintaan ja jakaa omaa osaamistaan.

Laadintaprosessissa toteutettava vuorovaikutus ja viestintä nojautuu pääperiaatteisiin, jotka pohjautuvat aiempiin suunnittelukierroksiin, onnistuneeseen viestintään ja vuorovaikutuksen yleisiin piirteisiin sekä lakisääteisiin vaatimuksiin: 1. Seudullinen näkökulma: Helsingin seutu toimii yhdessä 2. Reiluus ja läpinäkyvyys: Kerrotaan, mitä tapahtuu ja miksi 3. Lähestyttävyys: Helppo ymmärtää ja osallistua 4. Tietopohjainen ja vuorovaikutteinen prosessi: Faktapohja tukee keskustelua.

Julkisen viestinnän lisäksi vuorovaikutus- ja viestintätoimia kohdennetaan tahojen mukaan. Valmistelijatahojen ja asiantuntijoiden osalta korostetaan työ- ja yhteistyöryhmien kautta toteutettavaa vuorovaikutusta. Päätöksentekijöitä taas pidetään ajan tasalla vuorovaikutuksen keinoin esim. webinaareja ja tilannekatsauksia hyödyntämällä.

Vuorovaikutukseen kansalaisten kanssa hyödynnetään Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa uutta menetelmää, kansalaispaneelia. Satunnaisotannan avulla koottu, edustava kansalaisjoukko tulee kommentoimaan suunnittelun kannalta merkittäviä teemoja. Elinkeinoelämään suuntautuva vuorovaikutus taas perustuu työpajoihin ja seurantaryhmiin.

Sammandrag

Interaktions- och kommunikationsplanen för utarbetandet av Helsingforsregionens trafiksystemplan 2027 beskriver hur olika intressentgrupper involveras i planeringen, hur de informeras om planeringen samt vilka principer och mål som styr kommunikationen och interaktionen.

Betydelsen av kommunikation och interaktion betonas ytterligare i denna planeringsomgång. Trafiksystemplanen för Helsingforsregionen fungerar som en så kallad plan för hållbar stadstrafik (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) för att uppfylla kraven i den nya EU-förordningen. Interaktionen har en större roll än tidigare i beredningen av SUMP, vilket har beaktats i kommunikations- och interaktionsplanen.

Syftet med kommunikationen och interaktionen är att främja regionalt samarbete och förståelse, säkerställa öppenhet i beredningen och beslutsfattandet samt öka medvetenheten om planen. Intressentgrupperna ges möjlighet att delta i och påverka utarbetning av planen samt dela med sig av sin expertis.

Kommunikationen och interaktionen under utarbetningsprocessen bygger på huvudprinciper som baserar sig på tidigare planeringsomgångar, allmänna kännetecken för lyckad kommunikation och interaktion samt lagstadgade krav: 1. Regionalt perspektiv: Helsingforsregionen agerar tillsammans 2. Rättvisa och transparens: Vi berättar vad som händer och varför 3. Lättillgänglighet: Enkelt att förstå och delta 4. Kunskapsbaserad och interaktiv process: Faktabaserad grund stöder diskussionen

Förutom offentlig kommunikation riktas kommunikations- och interaktionsåtgärder enligt målgrupp. För beredande aktörer och sakkunniga betonas interaktion via arbets- och samlingsgrupper. Beslutsfattare hålls uppdaterade genom interaktiva metoder, till exempel genom att utnyttja webbseminarier och lägesrapporter.

I trafiksystemplanen för Helsingforsregionen används en ny metod för interaktion med medborgarna, en medborgarpanel. En representativ grupp medborgare, sammansatt genom slumpmässigt urval, kommer att kommentera viktiga teman i planeringen. Interaktionen med näringslivet baseras på verkstäder och uppföljningsgrupper.

Abstract

The Communications and Interaction Plan for the Helsinki Region Transport System Plan 2027 outlines how different stakeholders will be involved in the planning process, how communications regarding the planning will be conducted, and sets out the principles and objectives that guide the interaction and communications related to the plan.

The role of interaction and communications is especially important in this planning round. The Helsinki Region Transport System Plan will serve as a so-called Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP) to meet the requirements of a new EU regulation. The development of the SUMP requires a greater focus on interaction compared to previous plans, and this is reflected in the communications and interaction plan.

The goal of interaction and communications is to promote regional cooperation and understanding, ensure transparency in the preparation and decision-making process, and raise awareness of the plan. Stakeholders will have opportunities to participate, express their opinions on the preparation of the plan, and share their expertise.

The interaction and communications during the planning process will be guided by the following key principles drawn from earlier planning rounds, general characteristics of successful engagement and communications, and legal obligations: 1 Regional perspective: Helsinki region works together 2 Fairness and transparency: Providing information about what is going on and why 3 Approachability: Easy to understand and participate 4 Knowledge-based and interactive process: Discussion is supported by facts.

In addition to public communications, interaction and communication activities are tailored to different stakeholder groups. For those involved in the preparation and experts, the focus is on interaction through working groups and collaboration groups. Decision-makers are kept informed through interactive formats such as webinars and progress briefings.

A new method called a citizens' panel will be used to engage the public in the Helsinki Region Transport System Plan. A representative group of citizens, selected through random sampling, will be invited to comment on key themes in the planning. Interaction with the business sector will take place through workshops and monitoring groups.

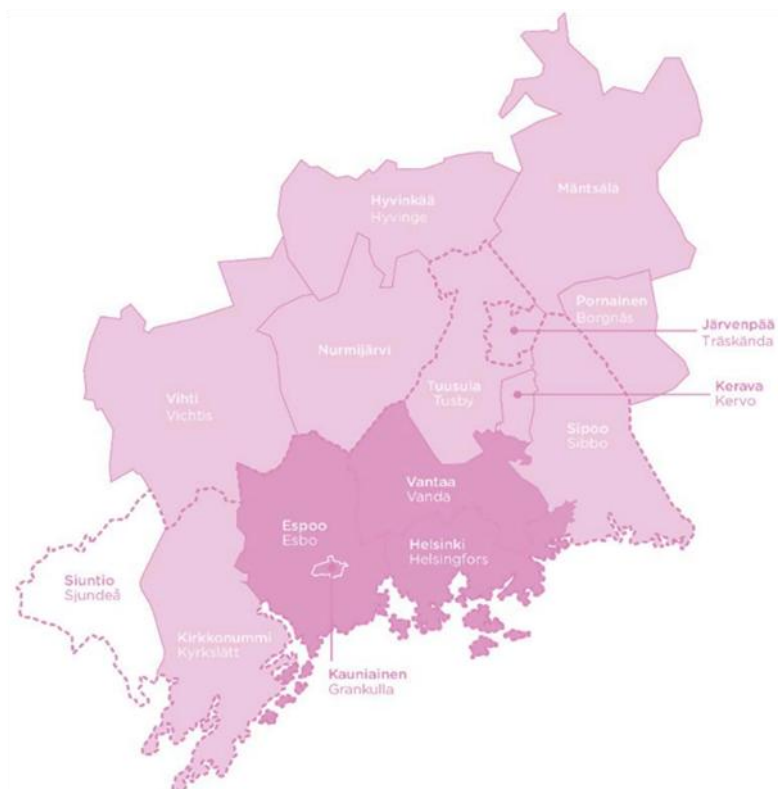
Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
1.1. Taustaa liikennejärjestelmäsuunnittelusta	1
1.2. Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelman tavoite	2
2. Vuorovaikutuksen ja viestinnän keskeiset periaatteet	3
2.1. Seudullinen näkökulma: Helsingin seutu toimii yhdessä	3
2.2. Reiluus ja läpinäkyvyys: Kerrotaan, mitä tapahtuu ja miksi	3
2.3. Lähestyttävyys: Helppo ymmärtää ja osallistua	4
2.4. Tietopohjainen ja vuorovaikutteinen prosessi: Faktapohja tukee keskustelua.....	4
3. Tavoitteet ja kohderyhmät	5
3.1. Vuorovaikutuksen tavoitteet	5
3.2. Viestinnän tavoitteet	5
3.3. Kohderyhmät.....	5
3.3.1. Valmistelijatahot ja muut asiantuntijat.....	5
3.3.2. Päätöksentekijät	7
3.3.3. Kansalaiset / asukkaat.....	7
3.3.4. Elinkeinoelämän edustajat.....	8
3.3.5. Muut sidosryhmät	9
4. Vuorovaikutus ja viestintä eri suunnitteluvaiheissa.....	10
4.1. Läpi suunnitteluprosessin jatkuvat toimet	10
4.2. Suunnittelun käynnistyminen ja arviointiohjelma.....	11
4.3. Tulevaisuus, nykytila ja käyttäjäymmärrys	11
4.4. Kehittämistarpeet ja kehittämislinjaukset	12
4.5. Toimenpiteet ja tavoiteverkot.....	13
4.6. Suunnitelmaluonnos ja arviointiselostus	13
4.7. Lausuntovaihe	14
5. Dokumentointi ja seuranta.....	15

1. Johdanto

1.1. Taustaa liikennejärjestelmäsuunnittelusta

Helsingin seudun kunnat tekevät seututasoista maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittavaa MAL-suunnittelua nelivuotiskausittain. Osana seuraavaa MAL 2027 -suunnitelmaa laaditaan seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027. Se on vuoteen 2045 tähtäävä strateginen suunnitelma, joka sisältää kehittämislinjaukset, toimenpiteet ja liikenneverkot kaikista liikennemuodoista. Mukana ovat sekä henkilö- että tavaraliikenne. Liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnittelualueeseen kuuluvat Helsingin seudun 14 kuntaa sekä Siuntio.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinta käynnistyi toukokuussa 2025. Helsingin seudun liikenne HSL vastaa perussopimuksensa mukaan suunnitelman laadinnasta. Suunnittelua johtaa Helsingin seudun liikennejärjestelmätoimikunta eli HLJ-toimikunta, ja työn käytännön toteutusta ohjaa seudun liikennejärjestelmäryhmä. Suunnitelman hyväksyvät HSL:n hallitus ja HSL:n ulkopuoliset Keski-Uudenmaan kunnat eli KUUMA-kunnat. Liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistuu ja se hyväksytään vuonna 2027. Liikennejärjestelmäsuunnitelma julkaistaan MAL 2027 -suunnitelman liitteenä.

Uuden EU-asetuksen myötä ns. kestävä kaupunkiliikenteen suunnitelman (Sustainable Urban Mobility Plan eli SUMP) laadinta tuli vaatimukseksi EU-kaupunkisolmukohdille, joihin kuuluu myös Helsingin seutu. Helsingin seudulla on linjattu, että liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027 on samalla Helsingin seudun SUMP-suunnitelma. Se tarkoittaa muun muassa tarvetta vahvistaa suunnittelun aikaista vuorovaikutusta.

1.2. Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelman tavoite

Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmassa kuvataan päälinjat liikennejärjestelmäsuunnittelun aikaiselle vuorovaikutukselle ja viestinnälle. Käytännössä vuorovaikutusta ja viestintää toteuttaa HSL, jossa tätä suunnitelmaa tarkennetaan jatkuvana asiantuntijatyönä (mm. käytettävät menetelmät, viestintäkanavat, vuorovaikutuksen vaiheistus ja aikataulu). HSL tekee yhteistyötä seudun kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa viestinnän ja vuorovaikutuksen toteutuksessa.

Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelma on osa liikennejärjestelmäsuunnitelman työohjelmaa. Vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmaa voidaan päivittää suunnittelun aikana, ja suuremmat päivitykset hyväksytään Helsingin seudun liikennejärjestelmäryhmässä. Kun MAL 2027 -suunnitteluprosessi on tarkentunut, sen vuorovaikutus ja viestintä sovitetaan yhteen tämän suunnitelman kanssa.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma on *viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain* (SOVA-laki 200/2005) mukaista arviointia edellyttävä suunnitelma. Lain tavoitteena on mm. parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä. Tämä vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelma yhteensovitetaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa koskevan SOVA-arviointiohjelman kanssa, joka julkaistaan syksyllä 2025.

2. Vuorovaikutuksen ja viestinnän keskeiset periaatteet

Vuorovaikutus ja viestintä ovat keskeisessä roolissa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaprosessissa. Niillä pyritään varmistamaan, että kaikki halukkaat saavat tietoa suunnitteluprosessista, että kaikki kiinnostuneet ja olennaiset sidosryhmät ovat mukana suunnittelussa ja että osallistujien näkemykset tulevat kuulluksi. Samalla vahvistetaan suunnitelman toteutettavuutta.

Vuorovaikutuksessa ja viestinnässä noudatetaan seuraavia pääperiaatteita. Ne pohjaavat aiempien suunnittelukierrosten kokemuksiin, yleisiin vuorovaikutuksen suunnittelun ja hyvän viestinnän piirteisiin sekä mm. SOVA-lakiin.

2.1. Seudullinen näkökulma: Helsingin seutu toimii yhdessä

Suunnitteluprosessin aikaisella viestinnällä ja vuorovaikutuksella vahvistetaan Helsingin seudun myönteistä brändiä sekä seudun sisäistä luottamusta ja yhteenkuuluvuutta, seudun kuntien ja käyttäjäryhmien moninaisuus huomioiden.

Seudun moninaisuus huomioidaan paitsi itse suunnittelutyössä, myös viestinnän teemoissa. Toisaalta tunnistetaan koko seutua aidosti yhdistävät teemat ja tavoitteet ja hyödynnetään niitä viestinnässä. Erityisesti sidosryhmävuorovaikutuksessa yhtenä keskeisenä tavoitteena on vahvistaa seudullista yhteistyötä.

2.2. Reiluus ja läpinäkyvyys: Kerrotaan, mitä tapahtuu ja miksi

Viestimme siitä, mitä suunnittelussa milloinkin tehdään, miten ja milloin suunnitteluun voi vaikuttaa, miten tehtävät valinnat perustellaan, millaisia vaikutuksia suunnitelmalla on ja miten osallistuminen on vaikuttanut suunnittelun lopputulokseen. Viestimme myös suunnittelutyötä rajaavista reunaehdoista. Varmistamme laadukkaan osallistumiskokemuksen: käytämme osallistavia menetelmiä vain silloin, kun lopputulokseen on mahdollista vaikuttaa.

Suunnitteluprosessi on onnistunut, kun suunnitelman valmistelu perustuu monipuoliseen vuoropuheluun, jossa eri näkemykset ovat päässeet esiin. Hyvän

osallisuuden mittari ei ole yksimielisyys, vaan prosessin läpinäkyvyys ja koettu oikeudenmukaisuus.

2.3. Lähestyttävyys: Helppo ymmärtää ja osallistua

Suunnitteluprosessista ja kulloinkin käsiteltävistä asioista viestitään havainnollisesti ja selkeästi, ottaen huomioon eri kohderyhmät. Keskusteltavat asiat konketisoidaan ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi, jotka kiinnittyvät kunkin osapuolen näkökulmaan. Viestintämme ja julkaisumme ovat saavutettavia eri kohderyhmille. Viestimme sellaisissa viestintäkanavissa, jotka tavoittavat suunnittelusta kiinnostuneet tahot. Selkeän viestinnän pohjalta eri osapuolet osaavat myös arvioida omaa osallistumis- ja vaikuttamistarvettaan ja voivat valita sopivat osallistumistavat.

2.4. Tietopohjainen ja vuorovaikutteinen prosessi: Faktapohja tukee keskustelua

Suunnittelun lopputulos syntyy yhdistäen vuorovaikutusta, asiantuntijatietoa ja poliittista päätöksentekoa. Tuemme vuoropuhelua tuottamalla asiantuntijatiedon pohjalta tiiviitä, yleistajuisia analyyskejä keskeisistä suunnitteluteemoista. Viestintämme perustuu vahvaan tietopohjaan. Yhdistämme suunnittelutyössä laadullista ja määrällistä tietoa sekä vuorovaikutuksen tuottamaa tietoa yhteen.

3. Tavoitteet ja kohderyhmät

3.1. Vuorovaikutuksen tavoitteet

- Edistää seudullista yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä suunnitteluprosessin aikana
- Taata valmistelun ja päätöksenteon avoimuus
- Tarjota niille tahoille, joihin suunnitelma vaikuttaa tai jotka ovat siitä kiinnostuneita, mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa suunnitelman laadintaan ja vaikutusten arviointiin
- Tukea kestäväää päätöksentekoa tunnistamalla ja viestimällä eri osapuolten tarpeet ja intressit
- Hyödyntää eri osapuolten osaamista suunnitelman laadinnassa
- Sitouttaa suunnittelualueen viranomaiset ja poliittiset päätöksentekijät suunnitelman valmisteluun ja toteutukseen

3.2. Viestinnän tavoitteet

- Edistää seudullista yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä suunnitteluprosessin aikana
- Taata valmistelun ja päätöksenteon avoimuus
- Lisätä sidosryhmien ja liikennejärjestelmän käyttäjien tietoisuutta a) suunnitelmasta ja siihen vaikuttamisesta sekä b) liikkumisen ja kuljettamisen valinnoista vaikutuksineen
- Tarjota ajantasaista ja jäsennettyä tietoa suunnitelman laadinnan, vuorovaikutuksen ja päätöksenteon tueksi

3.3. Kohderyhmät

3.3.1. Valmistelijatahot ja muut asiantuntijat

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet: sitoutuminen suunnitteluprosessiin ja sen tuloksiin; saadaan kaikkien asiantuntemus käyttöön; edistetään seudullista yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä; välitetään tietoa jäsenille ja heidän taustaorganisaatioihinsa

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa valmistelevat HSL:n liikennejärjestelmäyksikön asiantuntijat. Valmisteluun osallistuu laaja joukko eri organisaatioiden asiantuntijoita, joiden osaaminen ja näkemykset saadaan vuorovaikutuksen kautta suunnittelun käyttöön. Keskeisiä vuorovaikutuksen areenoita ovat alla mainitut ryhmät. Ryhmät kokoontuvat säännöllisesti suunnitteluprosessin aikana. Kokousten yhteydessä tai lisäksi ryhmille pidetään tarpeen mukaan työpajoja. Ryhmät voivat myös tarvittaessa pyytää asiantuntijaesityksiä tai -lausuntoja ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Helsingin seudun liikennejärjestelmätoimikunta (HLJ-toimikunta)

- Kokouksia noin neljä kertaa vuodessa
- Jäsenet johtavia viranhaltijoita
- Jäsentahot: HSL, Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Siuntio, Tuusula, KUUMA-seutu liikelaitos, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom sekä asiantuntijajäsenenä Uudenmaan liitto, liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö

Helsingin seudun liikennejärjestelmäryhmä

- Kokouksia noin kerran kuussa
- Jäsenet viranhaltijoita ja asiantuntijoita
- Jäsentahot: HSL, Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, KUUMA-seutu liikelaitos ja KUUMA-kunnat (yhteensä kolme edustajaa ja kolme varaedustajaa), Uudenmaan liitto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Helsingin seudun kauppakamari sekä asiantuntijajäsenenä liikenne- ja viestintäministeriö

Vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä VAISE

- Kokouksia muutaman kuukauden välein
- Jäsenet vaikutusten arvioinnin asiantuntijoita
- Jäsentahot: HSL, seudun kuntien maankäytön, asumisen ja liikenteen asiantuntijoita, Uudenmaan liitto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY

MAL-suunnitelman laadintaa varten perustetaan vuoden 2025 aikana erillinen ohjausryhmä, projektiryhmä ja teemakohtaisia ryhmiä (maankäyttö, asuminen). Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa koskeva vuorovaikutus näiden ryhmien kanssa suunnitellaan, kun niiden työ käynnistyy.

3.3.2. Päätöksentekijät

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet: sitoutuminen suunnitteluprosessiin ja sen tuloksiin; edistetään seudullista yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä; välittää tietoa päätöksentekijöille ja heidän taustaorganisaatioihinsa

Valmiin liikennejärjestelmäsuunnitelman hyväksyvät vuonna 2027 HSL:n hallitus sekä HSL:ään kuulumattomat Keski-Uudenmaan kunnat eli KUUMA-kunnat (niiden kunnanhallitukset ja -valtuustot ja/tai yhteinen KUUMA-johtokunta). Nämä päätöksentekijäkoelimet koostuvat poliittisesti valituista kuntien luottamushenkilöistä.

Aiemmillä MAL-suunnittelukierroksilla on järjestetty suunnittelun aikaista vuorovaikutusta luottamushenkilöiden kanssa monin menetelmin (webinaarit, työpajat, seminaarit jne.). Kehityskohteina on noussut esille, että ennen kokouksia tai työpajoja luottamushenkilöille tulisi varata riittävästi aikaa keskusteluun kunnan sisällä ja muiden kuntien kanssa. Lisäksi vaikutusten arvioinnin tuloksista tulisi viestiä kiteytetysti luottamushenkilöille, sillä se lähentää tutkitun tiedon ja päätöksenteon välistä suhdetta. Näitä kehitysehdotuksia noudatetaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027:n valmistelussa.

Tällä suunnittelukierroksella kaksisuuntaista vuorovaikutusta (teemakohtaiset webinaarit tai työpajatilaisuudet) käydään ensisijassa HSL:n hallituksen, HSL:ään kuulumattomien Keski-Uudenmaan kuntien sekä KUUMA-johtokunnan kanssa. Laajempaa joukkoa eli seudun kaikkia kuntapäittäjiä osallistetaan viestimällä heille suunnittelun vaiheista ja sisällöistä säännöllisesti. Lisäksi heille voidaan tarvittaessa kohdistaa nettikyselyitä. Luottamushenkilöitä kutsutaan myös alkuvuodesta 2026 järjestettävään liikennejärjestelmäseminaariin.

Luottamushenkilöwebinaarien, -työpajojen ja -viestinnän teemat ja ajoitus ohjelmoidaan syksyllä 2025.

3.3.3. Kansalaiset / asukkaat

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet: tietoisuus suunnitteluprosessista ja osallistumismahdollisuuksista; tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa; taataan suunnittelun avoimuus; kerätään näkemyksiä ja tietoa; lisätään tietoa liikkumisen ja kuljettamisen valinnoista vaikutuksineen

Helsingin seudulla on noin 1,6 miljoonaa asukasta, joten liikkumistarpeet vaihtelevat muun muassa asuinpaikan, yhdyskuntarakenteen, henkilökohtaisten

ominaisuuksien, elämäntilanteen ja työssäkäynnin mukaan. Seudun asukkaiden liikennejärjestelmää koskevat toiveet, tarpeet, arvot ja näkemykset muodostavatkin valtaisan kirjon, johon suunnittelussa tulisi päästä kiinni.

Liikennejärjestelmäsuunnitelma 2027:n laadinnassa käytetään keskeisenä kansalaisosallistumisen menetelmänä kansalaispaneelia, jolle järjestetään ns. puntaroivat kansalaiskeskustelut (ks. <https://sites.utu.fi/kansalaiskeskusteluopas/>). Kyseessä on menetelmä, jossa valitaan satunnaisotannalla mahdollisimman hyvin koko kohdealuetta edustava, muutaman kymmenen osallistujan joukko kansalaisia keskustelemaan tietyistä teemasta. Ennen keskusteluja osallistujat saavat tietopaketin ja kuulevat asiantuntijoita. Keskustelut käydään ohjatuissa pienryhmissä. Keskustelussa on tärkeää, että kaikki osallistujat saavat kertoa kokemuksiaan ja näkemyksiään aiheesta. Keskustelujen tuloksena tuotetaan raportti tai julkilausuma, jota hyödynnetään osana suunnittelua ja päätöksentekoa.

Kansalaispaneelimenetelmän etuja ovat satunnaisotannan tuottama laaja edustus erilaisia asukkaita sekä osallistujille tarjottava mahdollisuus perehtyä keskusteluteemoihin ennalta asiantuntijoiden opastuksella. Kansalaispaneeli kootaan syksyllä 2025, ja keskustelut käydään välillä joulukuu 2025 - huhtikuu 2026. Keskustelujen teemat valitaan tarkemmin yhdessä suunnittelua ohjaavan liikennejärjestelmäryhmän kanssa. Teemat valitaan siten, että ne kiinnittyvät kulloiseenkin suunnitteluvaiheeseen. Lisäksi tarvitaan suunnitteluteemojen konkretisointia ja havainnollistamista teemoiksi, jotka kiinnittyvät asukkaiden arkeen.

Paneelin lisäksi käytetään seuraavia vuorovaikutuksen ja viestinnän keinoja, jotka kohdistuvat kaikkiin seudun asukkaisiin ja suunnittelusta kiinnostuneisiin:

- Nettisivut ja niillä oleva palautemahdollisuus
- Someviestintä
- Mahdollisuus tilata uutiskirje
- Infoamukahvit
- Mediatiedotteet keskeisistä suunnitteluvaiheista
- Lausuntokierrokset

3.3.4. Elinkeinoelämän edustajat

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet: tietoisuus suunnitteluprosessista ja osallistumismahdollisuuksista; tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa; taataan valmistelun avoimuus; kerätään näkemyksiä ja tietoa; lisätään tietoa liikkumisen ja kulkettamisen valinnoista vaikutuksineen

EU:n SUMP-suunnittelua koskevien vaatimusten myötä liikennejärjestelmäsuunnittelussa on tarve tarkastella aiempaa vahvemmin tavaraliikennettä. Siksi myös elinkeinoelämän kanssa käytävä vuorovaikutus on suunnittelussa keskeisessä osassa.

Vuorovaikutukseen hyödynnetään olemassa olevia yhteistyöelimiä, joista keskeisin on MAL-suunnittelua varten perustettu Helsingin seudun kauppakamarin seurantaryhmä. Ryhmään kuuluu kauppakamarin, HSL:n, Uudenmaan liiton ja seudun suurimpien kaupunkien lisäksi noin 20 eri toimialojen yritystä (sekä kuljetusalalta että kuljetusten tarvitsijoilta). Ryhmän kokoukset ja keskusteltavat teemat ajoitetaan mahdollisuuksien mukaan keskeisten suunnitteluvaiheiden mukaisesti. Helsingin seudun kauppakamarin välityksellä voidaan tarvittaessa tavoittaa myös laajempi joukko yrityksiä tai toimialoja.

Toinen keskeinen vuorovaikutuksen ja viestinnän areena elinkeinoelämän kanssa on syksyllä 2025 järjestettävä työpaja seudun tavaraliikenteen ja logistiikan teemoista. Työpaja järjestetään yhteistyössä liikennejärjestelmäsuunnittelmaa laativan HSL:n, vaihemaakuntakaavaa laativan Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen kesken.

Muita vuorovaikutuksen ja viestinnän kanavia elinkeinoelämän kanssa ovat edellä mainitut nettisivut, someviestintä, uutiskirje, infoamukahvit, mediatiedotteet ja lausuntokierrokset; viestintäyhteistyö Helsingin seudun kauppakamarin kanssa; sekä syksyllä alkuvuodesta 2026 järjestettävä liikennejärjestelmäseminaari, johon kutsutaan myös elinkeinoelämän edustajia. Lisäksi HSL osallistuu aktiivisesti meneillään oleviin tavaraliikennettä ja logistiikkaa käsitteleviin tutkimushankkeisiin. Tutkimushankkeiden kautta saadaan tietoa elinkeinoelämän tarpeista, joka tyypillisemmässä vuorovaikutuksessa voi jäädä piiloon.

3.3.5. Muut sidosryhmät

Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet: tietoisuus suunnitteluprosessista ja osallistumismahdollisuuksista; tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa; saadaan kaikkien asiantuntemus käyttöön

Muita liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyviä sidosryhmiä ovat esimerkiksi korkeakoulut ja muut tutkimus- ja oppilaitokset, hyvinvointialueet, erilaiset kansalaisjärjestöt sekä eri alojen alueelliset ja valtakunnalliset viranomaiset. Näitä

ryhmiä kuullaan paitsi lausuntokierroksilla, myös esimerkiksi liikennejärjestelmäseminaarissa, erillisissä webinaareissa ja pyytäen asiantuntijapuheenvuoroja.

4. Vuorovaikutus ja viestintä eri suunnitteluvaiheissa

Liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinta käynnistyy toukokuussa 2025. Suunnitelmaluonnos on tarkoitus lähettää lausunnoille keväällä 2027, yhdessä vaikutusten arviointiselostuksen ja MAL 2027 -suunnitelman kanssa. Tarkempi liikennejärjestelmäsuunnittelun aikataulu ja työvaiheet on kuvattu erillisessä työohjelmassa. Vuorovaikutuksen ja viestinnän kannalta suunnitteluprosessia voidaan kuvata seuraavasti:

4.1. Läpi suunnitteluprosessin jatkuvat toimet

Vuorovaikutus

- Suunnitelman valmisteluun osallistuvien ryhmien kokoukset (HLJ-toimikunta, liikennejärjestelmäryhmä, vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä, MAL-suunnittelua ohjaavat ryhmät)
- Kauppakamarin seurantaryhmä ja (osan aikaa) kansalaispaneeli
- Nettisivuilla oleva palautemahdollisuus

Viestintä

- Nettisivujen ajantasainen ylläpito
- Someviestintä
- Mediatiedotteet keskeisistä suunnitteluvaiheista

- Uutiskirje noin 4–6 viikon välein
- Infoamukahvit noin joka toinen kuukausi

Infoamukahvit ovat enintään tunnin pituinen, webinaarimuodossa (Teams) pidettävä tilaisuus suunnittelun ajankohtaisista aiheista. Niihin ilmoittaudutaan nettisivujen ja uutiskirjeen kautta. Aamukahvien sisältö:

- Kertaus, mitä liikennejärjestelmäsuunnittelussa tehdään ja miksi
- Missä vaiheessa ollaan nyt menossa
- Päivän ajankohtaisen teeman esittely asiantuntijoiden toimesta
- Keskustelu

4.2. Suunnittelun käynnistyminen ja arviointiohjelma

Liikennejärjestelmäsuunnittelu käynnistyi toukokuussa 2025. Vaikutusten arviointiohjelman lausuntokierros ajoittuu syksyyn 2025. Lainsäädännön velvoittaman SOVA-kuulutuksen aikana yleisöllä ja viranomaisilla on mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun ja jättää mielipide sen hetkisestä suunnitteluai-
neistosta ja arviointiohjelmasta.

Vuorovaikutus

- HLJ-toimikunta päättää suunnittelun käynnistämisestä
- Vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmä sekä liikennejärjestelmäryhmä osallistuvat arviointiohjelman laadintaan
- Lausuntokierroksen aikana kommentin tai lausunnon vaikutusten arviointiohjelmasta voivat jättää kaikki asiasta kiinnostuneet organisaatiot ja yksityishenkilöt

Viestintä

- Liikennejärjestelmäsuunnittelun alkamisesta viestitään uutiskirjeessä. Samanaikaisesti nettisivut uudistetaan vastaamaan uutta suunnittelukierrosta
- Lausuntoajan alkamisesta viestitään SOVA-kuulutuksella / tiedotteella

4.3. Tulevaisuus, nykytila ja käyttäjäymmärrys

Työvaiheet ajoittuvat kesään ja syksyyn 2025. Toimintaympäristön tulevaisuuden muutoksia on analysoitu kevään 2025 aikana HSL:n oman

strategiaprosessin yhteydessä, ja työn tulokset hyödynnetään liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnassa, tarvittaessa niitä täydentäen.

Seudun liikennejärjestelmän nykytilan kuvaus laaditaan tilastoaineistojen ja jatkuvien seurantojen pohjalta.

Käyttäjäymmärrystä (asukkaat ja elinkeinoelämä) kootaan eri lähteistä, tietosisältöinä muun muassa liikkuminen / kuljettaminen, mielipiteet ja asenteet sekä tarpeet liikennejärjestelmälle. Käyttäjäymmärrystä saadaan sekä seudulla tehdyistä kyselytutkimuksista, tilastoista ja data-aineistoista että laadullisista lähteistä.

Vuorovaikutus

- Työvaiheita käsitellään liikennejärjestelmäryhmässä, tarvittaessa työpa-jaten

Viestintä

- Työvaiheiden tuloksista viestitään uutiskirjeessä ja niistä järjestetään 1–2 infoamukahvitilaisuutta

4.4. Kehittämistarpeet ja kehittämislinjaukset

Työvaihe ajoittuu loppusyksyyn 2025 ja vuodenvaihteeseen / tammi-helmikuu-hun 2026. Edeltävien työvaiheiden (tulevaisuus, nykytila, taustaselvitysten anti, käyttäjäymmärrys, maankäytön perustarkastelut, käyty vuorovaikutus) sekä rin-nakkaisten prosessien (kuten HSL:n strategiatyö) pohjalta koostetaan tiivistet-tyyn muotoon Helsingin seudun liikennejärjestelmän keskeiset kehittämistar-peet. Ne ovat kooste siitä, mitä muutoksia liikennejärjestelmään tarvitaan. Kehit-tämistarpeiden perusteella laaditaan liikennejärjestelmän kehittämislinjaukset.

Vuorovaikutus

- Kehittämistarpeiden yhteen koonti on pääosin asiantuntijatyötä, mutta niitä työstetään myös liikennejärjestelmäryhmässä
- Alkuvuodesta 2026 järjestetään seudullinen liikennejärjestelmäseminaari työhön liittyville sidosryhmille ja asiantuntijoille, mukaan lukien luottamus-henkilöt. Seminaarissa käsitellään kehittämistarpeita ja kehittämislinjauk-sia.
- Kehittämislinjauksista haetaan HLJ-toimikunnan välipäätös, ennen kuin niistä edetään toimenpiteiden laadintaan.

- Kehittämislinjauksia käsitellään päätöksentekoeleimissä, kuten HSL:n halituksessa.
- Kehittämislinjauksia käsitellään kauppakamarin seurantaryhmässä.

Viestintä

- Kehittämislinjauksista viestitään uutiskirjeessä ja niistä järjestetään infoamukahvit

4.5. Toimenpiteet ja tavoiteverkot

Työvaihe ajoittuu pääosin kevääseen 2026. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden laadinta on koko työn kannalta keskeinen vaihe, joka pohjaa paitsi kehittämislinjauksiin, myös aiempien työvaiheiden tuottamaan tietoon sekä vuorovaikutukseen. Samaan aikaan eli keväällä 2026 päivitettävät kunkin liikennemuodon tavoiteverkot syöttävät myös tietoa toimenpiteiden valintaan. Toimenpiteiden laadintavaihe ohjelmoidaan tarkemmin syksyllä 2025, ja samalla tarkennetaan myös, miten vuorovaikutus ajoitetaan.

Vuorovaikutus

- Liikennejärjestelmäryhmän ja HLJ-toimikunnan kokoukset / työpajat, jotka rytmitetään siten, että toimenpiteiden ideointi, valinta ja priorisointi tehdään läpinäkyvällä ja dokumentoidulla prosessilla
- Toimenpiteiden ideointia, valintaa ja priorisointia käsitellään myös kansalaispaneelissa, päätöksentekoeleimissä ja kauppakamarin seurantaryhmässä

Viestintä

- Työvaiheesta viestitään uutiskirjeillä, infoamukahveissa ja tarvittaessa mediatiedottein

4.6. Suunnitelmaluonnos ja arviointiselostus

Työvaihe ajoittuu syksyyn 2026 ja arviointiselostuksen osalta alkuvuoteen 2027. Tässä työvaiheessa varmistetaan ensin MAL-suunnittelussa tehtyjen strategisten linjausten näkyminen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisällössä ja toimenpiteissä. Sen jälkeen kootaan yhteen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnos.

SOVA-arviointiselostuksen valmistelussa kootaan yhteen kaikki tuotettu arviointitieto ja kuvataan suunnitelmat vaikutuksia eri näkökulmista.

Vaikutusarvioinnissa tarvittavaa tietoa saadaan sekä erilaisista taustaselvityksistä, liikennemallinnuksesta, asiantuntija-arvioinneista että vuorovaikutuksen kautta. Arviointiselostuksen tavoitteena on jakaa arviointitietoa siten, että siihen on helppo tutustua ja se on hyödynnettävissä monipuolisesti. Tehdyt oletukset ja valinnat pyritään perustelemaan selkeästi.

Vuorovaikutus

- Suunnitelmaluonnoksen kokoaminen ja viimeistely sekä arviointiselostuksen laadinta ovat asiantuntijatyötä, jota tehdään vuorovaikutuksessa liikennejärjestelmäryhmän sekä vaikutusten arvioinnin ja seurannan ryhmän kanssa

Viestintä

- Työvaiheesta viestitään mm. uutiskirjeillä

4.7. Lausuntovaihe

MAL-suunnitelma, sen liitteenä oleva liikennejärjestelmäsuunnitelma sekä SOVA-arviointiselostus lähetetään yhtäikaa lausunnoille loppukeväästä 2027. Lausuntokierroksen jälkeen suunnitelmaluonnos muokataan lopulliseksi suunnitelmaksi. Lopullinen suunnitelma käsitellään päätöksentekokoelimityksessä alkusyksyllä 2027.

Vuorovaikutus

- Yleisöllä, viranomaisilla ja eri sidosryhmillä on mahdollisuus antaa lausunto tai kannanotto suunnitelmaluonnoksesta ja sen arviointiselostuksesta.

Viestintä

- Lausuntokierroksesta viestitään kuulutuksella / tiedotteella sekä lisäksi kaikille työhön eri tavoin osallistuneille ja uutiskirjeen jakelulle

5. Dokumentointi ja seuranta

Toimenpiteet

Sekä vuorovaikutuksesta että viestinnästä dokumentoidaan: tehdyt toimenpiteet ja niiden ajoitus, asiasisällöt, käytetyt menetelmät, osapuolet / kohderyhmät, kustannukset sekä osallistujien määrä / viestinnän tavoittavuus. Dokumentoinnin avulla vuorovaikutusta ja viestintää voidaan kehittää jatkossa. Lisäksi toimenpiteiden dokumentointi varmistaa osaltaan suunnitteluprosessin läpinäkyvyyttä.

Sisällöt ja vaikuttavuus

Dokumentoidaan vuorovaikutuksen tuottamat sisällöt (esim. saatu palaute ja työpajojen tai muiden vuorovaikutustilaisuuksien tuottamat aineistot) ja kuvataan, mihin ne ovat suunnittelussa vaikuttaneet. Palautteen ja muiden aineistojen dokumentointi tukee paitsi niiden konkreettista hyödyntämistä, myös osallistumisen vaikuttavuuden arviointia. Dokumentoinnin tärkeä tehtävä on kuvata suunnitteluun osallistuneille tahoille, miten heidän panostaan on hyödynnetty suunnitelman valmistelussa.